

طلای کثیف - آشنایی با اصول مدیریت زباله‌های خانگی

یکی از شاخص‌های مهم در محیط زیست، نوع برخورد با انواع زباله‌ها است. امروزه تولید انبوه زباله از مشکلات دنیای مدرن است. در بسیاری از جوامع، مشکل اساسی تولید، توزیع و مصرف کالا نیست، بلکه مشکل اصلی از بین بردن بقایا و فضولات کالاهاست. مدفون کردن و سوزاندن زباله‌ها از راهکارهایی است که بسیاری از کشورها از جمله ایران به آن دست می‌زنند، اما بهترین راه مقابله با زباله‌ها، جداسازی و بازیافت آنهاست تا دوباره به‌رود تولید بازگردند.

بهره‌گیری مجدد زباله و بازیافت آن کار ساده‌ای نیست و نیاز به زیرساخت‌های علمی و فنی و فرهنگی دارد. شاید بخش فرهنگی در این کار از همه مهم‌تر باشد. شهروندان باید به گونه‌ای آموزش ببینند که در تولید زباله نقش کمتری داشته باشند و همچنین جداسازی اولیه زباله‌ها را در منزل انجام دهند تا کار بازیافت آنها آسان‌تر شود. در کشور ما روزانه ۴۰ هزار تن زباله تولید می‌شود که حدود ۵۰ درصد از آنها دفن می‌شوند، در حالی که ۹۰ درصد از مواد موجود در زباله‌ها قابل بازیافت است.

زباله در فرهنگ لغت به فضولات جامد، نیمه جامد یا مایعی گفته می‌شود که به درد نخور بوده و دور ریخته می‌شود. اما آیا زباله‌های خانگی هم در این تعریف جای می‌گیرند؟ بدون شک زباله‌های خانگی اگر تفکیک شوند و مدیریت صحیحی در بازیافت آنها اعمال شود می‌توانند، بخشی از سرمایه‌های ملی را باز گردانند. مهم‌ترین زباله‌های خانگی عبارتند از: پس مانده‌های مواد خوراکی، کاغذ، شیشه، فلزات، پلاستیک و پارچه. به دلیل افزایش جمعیت، زباله‌های شهرها نیز افزایش یافته است. از آن گذشته، رواج فرهنگ مصرف سبب شده در شهرهای بزرگی چون تهران، هر فرد روزانه ۹۰۰ گرم زباله تولید کند.

تر و خشک را با هم نسوزانیم!

زباله‌های خانگی به دو نوع تر و خشک تقسیم می‌شوند. ۳۰ درصد زباله‌های خانگی خشک و ۷۰ درصد زباله‌های تر است. زباله‌های تر شامل پس مانده‌های گیاهی و حیوانی مثل پس مانده سبزی‌ها، پوست و ضایعات میوه، استخوان و ضایعات گوشت و مرغ و ماهی و زباله‌های خشک نیز شامل کاغذ و مقوا اعم از روزنامه، کتاب، دفتر و کاغذ، انواع پلاستیک، ظروف یک بار مصرف، اسباب بازی و قوطی‌های فلزی و شیشه‌ای است. باید همواره زباله‌های تر و خشک را از یکدیگر جدا کنیم و حداقل کاری که هر شهروند می‌تواند انجام دهد همین است که دو کیسه زباله در منزل در نظر بگیرد، یکی برای زباله‌های تر و یکی برای زباله‌های خشک.

ضرر و زیانی که خودمان می‌بینیم

هر تن زباله، حدود ۴۰۰ متر مکعب گاز گلخانه‌ای دی‌اکسید کربن متصاعد می‌کند و از هر تن زباله ۴۰۰ تا ۶۰۰ لیتر شیرابه خارج می‌شود که می‌تواند آثار زیست محیطی نامطلوبی بر آب و خاک داشته باشد و محل‌های دفن زباله هر روز گسترش بیشتری پیدا کنند. بازگشت مواد موجود در زباله به دامن طبیعت، در بسیاری از موارد خیلی به طول می‌انجامد و این مواد

سالها باعث آلودگی و آسیب به محیط زیست می شوند. شیشه و قوطی‌های فلزی و به ویژه آلومینیومی، صدها سال روی زمین باقی می ماند.

کیسه‌ها و ظروف پلاستیکی که یک روز به دلیل سبکی و دوام آنها ساخته شدند، امروزه عامل بزرگ ترین مشکلات زیست محیطی هستند. پلاستیک غیر قابل تجزیه است و کیسه‌های نایلونی به طور متوسط ۵۰۰ سال در محیط باقی می ماند. کیسه‌های پلاستیکی همراه باد، همه جا پخش می شوند و بیشتر آنها سر از دریا در آورده یا به وسیله جانداران بلعیده شده و سبب مرگ آنها می شوند. چنانچه پلاستیک و نایلون موجود در زباله سوزانده شود، اسید کلریدریک ایجاد می کند که باعث آلودگی هوا و آسیب رساندن به انسان و دیگر موجودات می شود.

هزینه جمع آوری و دفن هر تن زباله، حدود ۳۵ هزار ریال است. برای تولید هر تن کاغذ، باید ۱۵ اصله درخت تنومند قطع شود و برای تولید هر تن آلومینیوم ۴ تن سنگ معدن و ۷ تن زغال سنگ و قیر لازم است. برای تولید شیشه، باید مقدار زیادی شن و ماسه از زمین استخراج شود. عمل حفاری و استخراج منظره زشتی به محل معدن می دهد و علاوه بر آن مقدار زیادی سوخت و آب نیز مصرف می شود.

همچنین انباشته شدن زباله‌ها مکان خوبی برای رشد میکروب‌ها و تولید و تکثیر حشرات و جانوران موذی مانند موش است، زیرا زباله سه عامل رشد و تکثیر این جانداران یعنی مواد غذایی، رطوبت و پناهگاه را با خود دارد. طبق برآوردهای علمی در هر گرم خاکروب بین ۵۰ هزار تا ۱۰ میلیون باکتری مختلف وجود دارد. مگس که ناقل انواع اسهال، وبا و... است و موش که تکثیر آن بستگی به میزان زباله دارد و تیغوس و طاعون را اشاعه می دهد، در اثر انباشتگی زباله سلامت محیط انسانی را تهدید می کنند.

بعضی از زباله‌های خانگی مثل انواع باتری، لامپ‌های مهتابی و جیوه‌ای و لوازم الکترونیکی به علت داشتن سرب، جیوه و کادمیوم در ترکیب خود، خطرناک هستند.

زباله‌ها را در منزل جداسازی کنیم

زباله‌های آشپزخانه : ۷۰ درصد از زباله‌های خانگی را چنین زباله‌هایی تشکیل می دهند. این قبیل زباله‌ها که بیشتر شامل پس مانده‌های مواد غذایی، سبزی‌ها و پوست میوه، استخوان، پوست مرغ و ماهی است می توانند به کمپوست تبدیل شوند. کمپوست کود بسیار مناسبی برای درختان و گیاهان است. این زباله‌ها نباید در کیسه‌های پلاستیکی زباله قرار گیرند. برای چنین پسماندهایی لازم است کیسه‌هایی از جنس کاغذ در نظر گرفت. می توان با استفاده از روزنامه باطله پاکت مناسبی برای این طور زباله‌ها ساخت، حتی اگر در منزل خود باغچه دارید می توانید، این مواد را در باغچه دفن کنید تا به کود مناسبی برای خاک باغچه‌تان تبدیل شوند. از ۳۰ درصد باقی مانده نیز ۲۰ درصد کاملاً قابل بازیافت است و ۱۰ درصد را نیز باید سوزاند یا دفن کرد. فلزات، شیشه‌ها و مواد پلاستیکی قابل بازیافت و تبدیل به مواد قابل استفاده هستند. لباس‌های دور ریختنی را روی هم قرار دهید و آنها را با طنابی ببندید. این لباس‌ها نیازی به کیسه پلاستیکی ندارند و می توانید به همان شکل در محل جمع آوری زباله‌ها قرار دهید. مواد پلاستیکی حدود ۵ تا ۷ درصد از زباله‌ها را تشکیل می دهند که با بازیافت آنها می توان کیسه‌های پلاستیکی جمع‌آوری زباله ساخت. فراموش نکنیم که در کشور ما روزانه ۴۰ هزار تن زباله تولید می شود و ۵۰ درصد آنها دفن می شود.

کاغذهای باطله، جعبه‌های شیرینی یا وسایل، روزنامه‌ها و... را نیز می توانید پس از جمع آوری به فروش برسانید یا بن خرید

کتاب دریافت کنید. بهتر است بدانید بیش از ۷۰ درصد از هزینه‌های بازیافت زباله‌ها، مربوط به جمع‌آوری آنهاست. شهروندان در کاهش چنین هزینه‌هایی بسیار مؤثرند. تفکیک زباله از منزل می‌تواند به طرح بازیافت، کمک بسیار بزرگی کند.

فرزانه فولادبند-تبیان